

POGLED U BUDUĆNOST

MOŽETE LI NAM UKRATKO REČI KAKO I KADA JE OSNOVANA VIŠA MEDICINSKA ŠKOLA U ZAGREBU, KOJE SU ODREDNICE NJEZINA RAZVOJA OD TADA DO DANAS?

Ne znam koliko će Vaše pitanje vezano uz povijest Više medicinske škole biti zanimljivo medicinskim sestrama, budući da Viša medicinska škola obrazuje još pet profila zdravstvenih djelatnika više stručne spreme, pa bi trebalo govoriti o povijesti obrazovanja svih njih. No, možda je dobro podsjetiti se na relativno kratku povijest Više medicinske škole koja je barem u organizacijskom dijelu zajednička za sve smjerove studija i posebno na tradiciju školovanja viših medicinskih sestara. Višu medicinsku školu čiji smo mi pravni sljednik, osnovana je 1996. Zajednica zdravstvenih ustanova Hrvatske. Od tada pa sve do danas u školi traje obrazovanje viših medicinskih sestara. U tom je razdoblju oko 3000 viših medicinskih sestara na studiju u Zagrebu, 160 na područnom studiju u Osijeku i 130 na područnom studiju u Splitu. Međutim, više medicinske sestre počele su se školovati puno ranije. Već 1953. godine prof. dr. Andrija Štampar osnovao je Školu za više medicinske sestre u koju su se upisivali kandidati sa završenom gimnazijom. Zanimljivo je i poučno kazati da je već tada studij za više medicinske sestre trajao tri godine. Osim u Zagrebu tada su takve škole osnovane još i u Osijeku, Rijeci, Puli i Splitu. Nažalost, ovakvo obrazovanje viših medicinskih sestara, čija je kvaliteta bila u tome da su studenti bili u zreloj životnoj dobi, imali su široko opće obrazovanje i školovali se tri godine, ukinuto je 1960. godine. Od tada pa do osnivanja naše Škole 1966. godine, postoji prekid u obrazovanju viših medicinskih sestara u Hrvatskoj. Od 1966. počinje ponovno školovanje viših medicinskih sestara na dvogodišnjem studiju Više medicinske škole u Zagrebu. Dugi niz godina obrazovanje viših medicinskih sestara bilo je organizirano isključivo kao obrazovanje uz rad, a tek nam je 1987. godine, uspješno ponovno uvedeno redovito obrazovanje viših medicinskih sestara. Taj dugi niz godina obrazovanja uz rad, na kojem su tada inzistirale upravo medicinske sestre zaposlene u zdravstvenim ustanovama, dobrim je dijelom i uzrok današnjeg manjka, posebice mlađih viših medicinskih sestara u Hrvatskoj. U početku Viša medicinska škola u Zagrebu radila je u vrlo nepovoljnim uvjetima, u iznajmljenim prostorima, s malo nastave opreme i nastavom raštrikanom po cijelom Zagrebu. No, marljivim radom, štednjom i odricanjem tadašnji djelatnici Škole prikupili su dovoljno sredstava za kupnju stare zgrade u Mlinarskoj 38 i adaptirali je za potrebe nastave. To je po mome rijedak primjer da su nastavnici i ostali djelatnici iz sredstava poslovnog fonda, u koji se na štetu stambenih i ostalih fondova, puno ulagalo, stvorili vlastiti školski prostor. Godine 1978. Škola postaje članica Sveučilišta u Zagrebu, kao samostalna visokoškolska ustanova. Danas je Škola dio Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U školi je danas 40 djelatnika s punim radnim vremenom, 175 nastavnika i suradnika u dopunskom radnom odnosu,

a za potrebe Škole nastavu izvodi i oko 50 nastavnika i suradnika Medicinskog fakulteta. Naravno, radi se o nastavi za svih šest smjerova Škole, a ne samo za više medicinske sestre.

NO, 1984. GODINE ŠKOLA SE PRIPAJA MEDICINSKOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU. TO NIJE BILLO RAZDOBLJE "SRETNIH GODINA". IZMENJEBU OSTALIH NEVOLJA U TOM RAZDOBLJU JE DOŠLO I DO UPISIVANJA VELIKOG BROJA MEDICINSKIH SESTARA NA TVZ. STUDIJU UZ RAD, A ČINI SE BEZ PRAVNIH UPISNIH KRITERIJA. TAKVA POLITIKA OBRAZOVANJA SE POKAZALA POGREŠNOM JER JOŠ I DANAS MNOGE ONDA UPISANE SESTRE (šk. g. 87/88, 88/89) NISU ZAVRŠILE STUDIJ.

Imate pravo. Razdoblje zajedničkog života s Medicinskim fakultetom nije bilo najsretnije. 1984. godine Škola se pod silnim političkim pritiscima partijskih moćnika u visokom obrazovanju, a mimo volje gotovo svih djelatnika Škole, udružuje s Medicinskim fakultetom s kojim i danas živi u "neuspjelom braku", što je dobra metafora za sve nevolje s kojima se i mi i Medicinski fakultet u toj nesretnoj simbiozi susrećemo. Naime, možda se je i moglo naći neke logike u udruživanju viših škola i fakulteta u slučajevima u kojima postoji prohodnost studija (mogućnost upisa s druge godine više škole na treću godinu fakulteta), tj. tamo gdje su studiji istodni, no u našem je to bio potpuni promašaj. Otežao nam je samostalni razvoj, a Medicinskom fakultetu je donio nove nevolje i dodatna nepotrebna nastavna opterećenja. Danas, zahvaljujući odredbama novog Zakona o visokim učilištima prema kojemu se stručni studij (studij bivših viših škola) moraju odvojiti od sveučilišnih studija, očekujemo ponovnu samostalnost kroz ustrojavanje Visoke zdravstvene škole. Kad je riječ o upisima medicinskih sestara u razdoblju o kojemu govorite onda je potrebno reći da je tada uvjet za upis bio ugovor između kandidata i njegove zdravstvene ustanove. U školu su se mogli upisati samo oni kandidati koji su imali ugovore i koji su prešli kvalifikacijski prag. To je dovelo do situacije da se npr. kandidat s većim

brojem bodova na razredbenom ispitu nije mogao upisati ako nije imao ugovor a da se iz iste zdravstvene ustanove mogao upisati s manje bodova ako je imao ugovor. Kako je kriterij bio ovako rastezljiv, sigurno je da su na taj način neke perspektivne medicinske sestre ostale neupisane a upisale su neke koje još i danas ne uspijevaju završiti Školu. Školi je ova odluka tadašnjeg SIZ-a usmjerenog obrazovanja u zdravstvu učinila velike štete. Osim upisanih kriterija, problem je bio i velik broj upisanih kandidata zbog zahtjeva zdravstva za većim brojem viših medicinskih sestara a i zbog interesa tadašnje Uprave Medicinskog fakulteta kojoj je bilo stalo da kroz veliki broj upisa na studij uz rad ostvari veći prihod Fakultetu. I danas čujemo prigovore vezane uz tu nevolju. Neke od spomenutih sestara još uvijek studiraju i žale se da ne mogu diplomirati. Istina, uveli smo nove predmete kao što je Uvod u zdravstvenu njegu i tako približili naše nastave sadržaje

svjetskim razinama obrazovanja u sestrištvu a držimo i visoke kriterije. Trudimo se koliko možemo da pomognemo našim starijim studentima. Organiziramo im dopunsku teoretsku i praktičnu nastavu, pišemo nastavne tekstove i udžbenike, pozivamo na konzultacije i sl. Svi sestriški ispiti uz teoretski imaju i svoj praktični dio koji bi sestrama koje dugo rade u praksi trebao biti lakši. No usprkos tome, neki od naših starijih studenata sa studija uz rad imaju velikih problema. Međutim kriterije ne želimo snižavati. Želimo da diploma naše škole ima svoju težinu. Time podižemo dignitet sestrištva i unapređujemo standarde rada medicinskih sestara. Diploma koja se može steći bez muke ne vrijedi puno niti se netko može njome ponositi. Usprkos svim našim naporima ima onih studenata koji možda nikada neće diplomirati. No škola nije vlak u kojem vam kupljena karta garantira da će vas dovesti do zadnje stanice. Neke od takvih sestara čak su se ispisale iz naše škole i završile studij u Rijeci. Mislim da je žalosno da kriteriji višeg sestriškog obrazovanja na ta dva jedina studija u Hrvatskoj nisu jednako dobri. Na redovitom studiju situacija je sasvim drugačija. Prolaznost s prve na drugu godinu studija veća je oko 50%. S time naravno nismo zadovoljni. Željeli bismo da su svi naši studenti tako uspješni da mogu upisati drugu godinu studija. No i na drugim pa i četverogodišnjim studijima, prolaznost iz prve u drugu godinu je slična. Na dvogodišnjem studiju prva godina mora biti selektivnija nego na četverogodišnjim studijima jer student u drugoj godini već završava studij. Možda je i jedan od razloga za ovakvu prolaznost prevelik opseg znanja i vještina koje su trebala imati viša medicinska sestra a za koje je premla do dvije godine studija. Zbog toga smo i predložili trogodišnji studij s mogućnošću upisa i četvrte godine za manji broj kandidata koji se žele i trebaju dodatno specijalizirati za pojedino usko stručno područje rada u sestrištvu. Smatramo da bi ova četvrta godina trebala biti organizirana interdisciplinarno npr. u suradnji s Ekonomskim fakultetom za poslovodstvenu sestru,

INTERVJU

Filozofskim fakultetom za sestru nastavnicu i sl. Ponavljam, ovo bi bilo potrebno samo za manji broj medicinskih sestara u Hrvatskoj.

A SADA JEDNO MOŽDA MALO PRIVATNIJE PITANJE. VI STE PO ZANIMANJU PSIHOLOG, A VEĆ DUGO SE BAVITE ZDRAVSTVENIM OBRAZOVANJEM I KAO NASTAVNIK I KAO RUKOVODILAC. KAKO TO DA STE, PO MOM MIŠLJENJU, VRLO USPJEŠNI U TOM PODRUČJU.

U Višu medicinsku školu sam došao kao relativno mlad nastavnik, s navršenih 29 godina, u jesen 1976. godine. Prije tog bio sam zaposlen u današnjem Državnom zavodu za javno zdravstvo, a još kao student, od prve godine studija, radio sam na raznim javnozdravstvenim projektima istog Zavoda i Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar". Tako sam, od najranijih dana uronjen u zdravstvo, zdravstvenu problematiku i zdravstveno obrazovanje. Zbog takvog usmjerenja i tema mog magisterija je vezana uz komunikaciju između liječnika i pacijenta, a i moj doktorat je vezan ponovno uz zdravstvenu i psihosocijalnu problematiku starijih ljudi. Vjerujem da mi taj sklop iskustva iz rada u zdravstvu plus moje psihološko-pedagoško obrazovanje, osiguravaju dobar uvid i snalaženje kako u zdravstvenim tako i obrazovnim područjima posla koji u zdravstvenom obrazovanju nadam se uspješno obavljam. Naime, već 1983. godine sa svojih 36 godina i doktoratom znanosti, izabran sam za dekana Više medicinske škole i tako postao jedan od mladih članova Znanstveno-nastavnog vijeća Sveučilišta u Zagrebu. Naravno da sada možete postaviti uobičajeno pitanje - lko vam je dao podršku u vašem napredovanju misleći pri tome na uobičajene partijske podrške u to vrijeme. Odgovor Vas može iznenaditi samo ako nedovoljno poznajete tadašnje prilike u visokom obrazovanju. Nikad nisam bio član ni simpatizer tadašnje partije. Dapače, sjećam se da sam vrlo često ulazio u sukobe s nastavnicima koji su bili u partiji i koji su obrazovanju željeli nametati kriterije i načela svoje partijske ideologije. Njih je srećom u Višoj medicinskoj školi bilo malo, svega 2 - 3 nastavnika, tako da smo se uspjeli koliko toliko braniti od tog zla. Moja funkcija kao dekana u tadašnjem sustavu bila je politički marginalna i bez ikakve političke moći kao i svih drugih dekana na Sveučilištu. Naime, dekani fakulteta i viših škola po tadašnjem Zakonu o usmjerenom obrazovanju bili su svedeni na čistu dekoraciju, tj. voditelji nastavnih i znanstveno-nastavnih vijeća, a prava se politička moć nalazila u rukama direktora koji su morali biti partijski ljudi. Svaki je fakultet uz dekana imao i direktora, a direktor je bio odgovoran za sve - od financija do ukupne politike ustanove. No kako uvijek ima iznimaka srećom, direktor Škole tada je bio jedan čestan i pošten čovjek koji je u Školi poticao isto takve ljude. Nakon udruživanja s Medicinskim fakultetom, uz svoje nastavne obaveze kao nastavnika iz predmeta "Zdravstvena psihologija", obavljao sam organizacijske poslove vezane uz osnivanje Katedre za zdravstvenu psihologiju na Medicinskom fakultetu, otvaranje novih kabineta Više medicinske škole i zapošljavanje mladih nastavnika, unapređenje nastave na Školi, bolje povezivanje s nastavnim bazama i kontinuirano obrazovanje naših nastavnika i suradnika. Već smo 1988. godine izradili plan i program četverogodišnjeg interdisciplinarnog studija za više medicinske sestre - nastavnice u srednjim zdravstvenim školama koji je prihvaćen na tadašnjem Program-

skom savjetu za zdravstveno obrazovanje ... Na žalost, zbog okolnosti koje mogu biti tema posebnog razgovora, taj studij ni do danas nije ostvaren. Nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj i uspostavom države prof. Mate Granić izabrao me je za pomoćnika dekana Medicinskog fakulteta za stručne studije. U ona burna vremena 1991 i 1992. god. kada smo svi radili 24 sata, tu s funkciju obavljao istodobno rukovodećom funkcijom u odjelu za psiho-socijalnu prilagodbu Ureda za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske. Pomoćnik dekana ostao sam i za vrijeme deanskog mandata prof. dr. Ivica Kostovića a obavljam i danas nadajući se da će mi to biti zadnji mandat na Medicinskom fakultetu, tj. da će Škola već od iduće školske godine postati samostalna visokoškolska ustanova. To bi mi bio najdraži završetak ovog dugog administrativno-rukovodećeg razdoblja jer sam zbog njega pomalo zanemario vlastitu struku i Katedru te bih se, kada Škola bude čvrsta na samostalnim nogama, radije bavio stručnim, nastavnim i znanstvenim poslovima.

POZNATO JE DA PUNO ULAŽETE U STALNO STRUČNO I ZNANSTVENO USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA ŠKOLE, KAKO STALNO ZAPOSLENIH TAKO I ONIH U DOPUNSKOM RADU. U VAŠE VRIJEME U ŠKOLI SU ZAPOSLILI MLADI NASTAVNICI I SURADNICI, ADAPTIRANI SU NOVI PROSTORI ZA NASTAVU I NASTAVNIKE, A I STALNO POTIČETE NASTAVNIKE NA KONTINUIRANO OBRAZOVANJE, PUTOVANJA NA STRUČNE SKUPOVE U ZEMLJI I INOZEMSTVU, ZAVRŠAVANJE FAKULTETA, POSTDIPLOMSKIH STUDIJA I SL. KOLIKO ZNAM TO BAŠ I NJE SLUČAJ U USTANOVAMA SLIČNOGA TIPA!

Kada pogledam desetak godina unazad mogu reći, bez lažne skromnosti, da smo, u ograničenim uvjetima u kojima smo se nalazili stvarno učinili veliki pomak. Pod ograničenim uvjetima prvenstveno mislim na činjenicu da su sve odluke vezane uz bilo kakvu promjenu u nastavnim planovima i programima, nabavu dodatne opreme, novu adaptaciju prostora, zapošljavanje novih perspektivnih nastavnika i suradnika, donosila upravna tijela Medicinskog fakulteta. Kako su u tim tijelima sjedili ljudi koji često nisu ni znali koji se sve smjerovi školuju u Višoj medicinskoj školi, a kamoli da bi im bila jasna složena problematika pojedinih od 6 stručnih zdravstvenih studija, svaki prijedlog trebalo je uporno a često i agresivno gurati kako bi prošao sve prepreke. Ove prepreke katkada su bile uvjetovane nepoznavanjem stručnih studija (tadašnjih studija 6. stupnja), katkada potpunom nezainteresiranošću za njihov razvoj a ponekad i odraz izravnog neslaganja liječnika - članova Znanstveno-nastavnog vijeća Fakulteta s prijedlozima naše Škole kao npr. u slučaju predlaganja četverogodišnjeg studija za medicinske sestre. Još je teže bilo kada je trebalo osiguravati sredstva za investiranje u nastavni pribor i opremu u Školi i zapošljavati nove nastavnike. No, zahvaljujući našoj upornosti, mnogo smo malih bitaka na tom planu dobili. Možete si zamisliti kako je dočekan prijedlog da nastavu svih bazičnih predmeta za sestrištvo a i sve vježbe na kliničkim predmetima više ne izvode nastavnici - liječnici već same medicinske sestre! Mislim da je to jedna od najvećih pobjeda u korist obrazovanja sestara koju smo postigli. Danas ove za sestrištvo studija najvažnije predmete izvode medicinske sestre a i svaki nastavnik Škole

ima svoj kabinet za pripremu nastave, konzultacije i ispite dok smo ranije svi bili u dvije zajedničke prostorije. Spomenuli ste druge škole u kojima možda nije tako. Ako mislite na druge više škole koje su također ušle u fakultete, mnoge od njih su se sasvim utopile u fakultetima i nisu uspjele očuvati kakvu-takvu autonomnost. Možda je naša sreća što smo imali viziju koja nam je davala snage da uporno prebrođujemo sve nevolje. Ta vizija bila je i još je uvijek samostalna visoka zdravstvena škola u kojoj će sami nastavnici pojedinih struka npr. više medicinske sestre a i ostali odlučivati o reprodukciji vlastite struke bez pritiska drugih struka - npr. liječnika i dr. Mi smo udruživanje s Medicinskim fakultetom doživjeli kao nepravdu koja nam je nanesena političkom silom. Zbog toga ponovno osamostaljenje Škole shvaćamo i kao ostvarenje pravde i slobode koja će nam omogućiti da uz marljivost i znanje koje imamo postanemo visokoškolska ustanova u koju će se drugi moći ugledati. I dalje želimo ostati u uskoj funkcionalnoj povezanosti s Medicinskim fakultetom čije današnje rukovodstvo ima puno benevolentniji stav prema Višoj medicinskoj školi nego ranije i graditi naše odnose u novim ravnopravnijim uvjetima. Rado spominjem uporedbu da bismo s Fakultetom trebali biti kao dva ježa u zimi - dovoljno blizu da se međusobno grijemo i dovoljno daleko da se ne bodemo. Drugu važnu vezu naše Škole vidim sa srednjim zdravstvenim školama koje su naši susjedi ovdje u Mlinarskoj i Medvedgradskoj ulici. Na žalost naša formalna povezanost s njima je gotovo nikakva. Mi nemamo utjecaja u stvaranju njihovih nastavnih planova i programa a ni oni u našim. Oni resorski pripadaju u Ministarstvo prosvjete i športa, a mi u Ministarstvo znanosti i tehnologije što otežava mogućnosti suradnje. Kako smo mi još uvijek u okviru Sveučilišta njihovi nastavnici ne mogu sudjelovati u dijelu naše teoretske nastave, jer nemaju sveučilišna zvanja. Idealno bi bilo kada bi se naša Škola mogla povezati u funkcionalnu cjelinu sa srednjim zdravstvenim školama te bi mogli koristiti zajednički prostor, opremu i nastavnike i tako zajedno razvijati ovaj segment obrazovanja. Ja to u svojim razmišljanjima već zovem Hrvatsko zdravstveno učilište koje bi bilo jedan logičan i koristan spoj srednjeg i visokog zdravstvenog obrazovanja ali koje bi bilo otvoreno i prema drugim srodnim strukturama.

KAKVA JE PERSPEKTIVA RAZVOJA VIŠE MEDICINSKE ŠKOLE? PO NOVOM ZAKONU O VISOKIM UČILIŠTIMA OČEKUJU NAS ZNATNE PROMJENE!

Osnovna novost Zakona o visokim učilištima je podjela visokoškolskih studija na stručne i sveučilišne studije. Mi spadamo u stručne studije iako se još uvijek nalazimo unutar Medicinskog fakulteta pa prema tome i u okviru Sveučilišta. Ova podjela studija ima svoje veliko gospodarsko i stručno opravdanje. Gospodarsko, jer će stručni studiji manje koštati državu nego do sada. Naime, sada često na tim studijima nastavu drže redovni sveučilišni profesori plaćeni po koeficijentu daleko većem od potrebnog za ovu razinu studija i tako se nepotrebno rasipa novac a i za struku to nije dobro. Za ovu razinu obrazovanja treba puno više prakse nego teorije te nastavnici trebaju biti praktičari iz klinika i drugih nastavnih baza, rjeđe teoretičari a samo iznimno znanstvenici. No, ovo ustrojavanje stručnih studija, na kojim sada na Sveučilištu studira oko 1/3 svih studenata, ide sporo kako zbog upravo

INTERVJU

birokratskih razloga tako i zato što mnogi nastavnici tih studija ne žele "sići sa sveučilišne razine" što je po mom mišljenju vrlo kratkovidno jer stručni studiji imaju veću perspektivu. Stručni studiji u svijetu čine oko 60% svih studija i mislim da i u Hrvatskoj imaju takvu budućnost tj. da će se broj upisa na sveučilišne studije zbog brojnih razloga smanjivati. Ne može se očekivati da će u razdoblju obnove ratom razorenih dijelova Hrvatske velika sredstva moći biti ulagan u obrazovanje. Svjesni toga, mi želimo što manje opteretiti proračun Republike Hrvatske i što više se usmjeravati na školovanje onih zdravstvenih djelatnika koji će naći zanimanje da zbog mogućnosti brzog zaposlenja sami plaćaju svoje školovanje. Zbog toga smo i predložili da se u našu Školu ove godine privremeno ne upisuju studenti iz tri usmjerenja (inženjeri radiološke dijagnostike, medicinsko laboratorijski inženjeri i sanitarni inženjer) kako bi se ta proračunska sredstva mogla upotrijebiti za školovanje viših medicinskih sestara za potrebe Slavonsko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije. Od Ministarstva zdravstva, koje je glavni poslodavac naših završenih studenata, očekujemo prijedlog koje zdravstvene djelatnike višeg stupnja i zdravstvenog obrazovanja treba školovati za potrebe državnog zdravstva, koliki broj godišnje, kako dugo studij treba trajati i kakvi sadržaji u studiju trebaju biti zastupljeni. Vi znate da su tu mogućnosti sukladno novom Zakonu o visokim učilištima vrlo velike. Studij može trajati samo jednu godinu ali može biti i dvogodišnji, trogodišnji ili četvergodišnji. Mogu se organizirati i kratki specijalistički studiji nakon srednje škole. Mi nažalost danas tako razrađene potrebe zdravstva ne znamo, ali se nadamo da ćemo uskoro prijedloge dobiti od Ministarstva zdravstva i strukovnih udruženja. Svi ostali profili zdravstvenih djelatnika koje državno zdravstvo ne treba ali su možda potrebni privatnom zdravstvu, a čije je programe odobrilo Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu, mogu se školovati po osobnim potrebama, tj. sami plaćati studij. Ja se nadam da će trend ići u tom pravcu smanjenja školstva iz sredstava državnog proračuna i povećanja broja upisa po osobnim potrebama i pojava masovnih upisa u visoko obrazovanje karakteristična je za socijalističke sustave a to smo, Bogu hvala, prošli.

SPOMENULI STE POTREBNU UŽU PROGRAMSKU I NASTAVNU SURADNJU SA SREDNIM ZDRAVSTVENIM ŠKOLAMA. MEĐUTIM PRISUTAN JE PRIGOVOR DA PUTEVEM KLASIFIKACIJSKIH ISPITA NA KOJIMA SE ISPITUJE ZNANJE IZ BIOLOGIJE, KEMIJE I FIZIKE ZAPRAVO DAJETE PREDNOST ĐACIMA "NEZDRAVSTVENIH" I DRUGIH ŠKOLA POSEBICE ONIMA IZ GIMNAZIJA!

Do sada je razredbeni ispit za upis u Višu medicinsku školu bio zajednički za cijeli Medicinski fakultet i sastojao se od testova iz fizike, kemije i biologije. Godinama su se u Višu medicinsku školu, bez obzira na sadržaje razredbenog ispita, upisivale samo medicinske sestre jer je bio organiziran samo studij uz rad pa su svi kandidati imali završenu srednju sestričnu školu. Tek uvođenjem redovitog studija 1987. godine, sadržaj razredbenog ispita postaje predmet rasprava. Postoje dva mišljenja. Jedno je da se u Školu mogu upisati svi pristupnici pod jednakim uvjetima bez obzira na završenu srednju školu, a drugo da treba poticati upis onih koji su završili srednje sestrične ili općenito zdravstvene škole. Ja smatram da se pri organizaciji i

duljini studija kakva je danas, prednost treba dati onima koji završe srednje zdravstvene škole, ali ne treba odbaciti mogućnost da se, polože li razredbeni ispit, upisuju učenici i iz drugih škola. Zato smo već donijeli odluku da se od naredne školske godine sadržaj razredbenog ispita za sestre bude test iz njege bolesnika, biologije (sa sadržajima iz anatomije i fiziologije) i kemije a uvodimo i jednu novost - eliminacijski test intelektualnih sposobnosti. Iako je prigovor na sadržaje razredbenog ispita dugotrajan, ranije nije bilo moguće uvesti test iz zdravstvene njege jer jednostavno nije bilo objavljenog udžbenika iz tog predmeta. On je izašao iz tiska tek ove godine, a po Zakonu nije moguće raspisati natječaj za upis a da učenicima ne ponudite udžbenik iz kojega mogu naučiti sadržaje koji se na razredbenom postupku ispituju. Koristim priliku kazati da se često spominju podaci o velikom broju učenika iz drugih srednjih škola upisanih u studij Viših medicinskih sestara. Ti su podaci potpuno netočni i pretjerani. Po našoj, jedino točnoj evidenciji, u razdoblju od 1990 - 1996. godine u Školu se upisalo samo oko 5% učenika raznih nezdravstvenih škola, a među njima je samo troje iz Škola koje nemaju nikakvog dodira za zdravstvenom strukom.

U ODNOSU NA UKUPAN BROJ OD OKO 250 NASTAVNIKA I SURADNIKA KOJI OBAVLJAJU NASTAVU ZA ŠKOLU, RELATIVNO MALI BROJ NASTAVNIKA SU STALNO ZAPOSLJENI NASTAVNICI I SURADNICI S PUNIM RADNIM VREMENOM. KAKO TO TUMAČITE?

To je rezultat načela i politike naše Škole da se što više nastave mora odvijati na radištim - bolničkim odjelima, domovima zdravlja, laboratorijima i sl.. Već sam spomenuo da je osnovno obilježje stručnih studija velik broj nastave vježbi i stručne prakse. Potreba je naravno i teorija jer se bez nje ne može shvatiti bit raznih praktičnih postupaka, ali u znatno manjoj mjeri. Zbog toga Škola uz obrazovanje studenata obrazuje i vlastite nastavnike na nastavnim radištim. Na primjer za potrebe nastave na studiju viših medicinskih sestara od 1988. godine trajno se, najmanje dva puta na godinu, priređuju tečajevi na kojima se stručni suradnici u nastavi upoznaju s novostima u struci, usvajaju nove metode nastavnog rada s naglaskom na praktično podučavanje i sl. Nažalost, zasađa su ti naši suradnici - voditelji vježbi samo u dopunskom radnom odnosu sa školom a mi bismo željeli da to bude kumulativni radi odnos u kojem bi npr. medicinska sestra zaposlena u bolnici radila recimo 20% svoga radnog vremena za potrebe nastave te bi plaću ostvarivala iz dva izvora - iz zdravstva i iz obrazovanja. To bi riješilo mnoge sadašnje probleme. S tom namjerom smo prošle godine potpisali preliminarnu ugovore o suradnji gotovo sa svim zdravstvenim ustanovama u kojima se odvija naša nastava. Nadamo se da će se ti ugovori realizirati nakon osamostaljenja Škole, a tako ćemo osigurati jaču suradnju s nastavnim radištim. Jako smo zainteresirani za suradnju s onim zdravstvenim ustanovama koje nisu preopterećene nastavom za studente medicine i liječnike specijalizante a koje žele sudjelovati u visokoškolskoj nastavi.

KAKVA JE SURADNJA VIŠE MEDICINSKE ŠKOLE S MINISTARSTVOM ZDRAVSTVA, MINISTARSTVOM ZNANOSTI I S HRVATSKIM UDRUŽENJEM MEDICINSKIH SESTARA?

Viša medicinska škola u nadležnosti je Ministarstva znanosti i tehnologije a obrazuje zdravstvene djelatnike najviše za potrebe Ministarstva zdravstva. Zato je nužna uska suradnja s oba ministarstva. Ratna situacija prijašnjih godina sigurno je razlog što još nismo dogovorili dugoročne planove obrazovanja na ovoj razini jer su postojali drugi prioriteti i nemogućnosti točnog planiranja potrebnog broja zdravstvenih djelatnika prije oslobađanja okupiranih dijelova Hrvatske. Nadamo se da ćemo sada, u vrijeme obnove, preciznije moći dogovoriti koje i koliko studenata bi Škola za potrebe državnog zdravstva trebala upisivati i po kakvim nastavnim planovima i programima. Neke smjerove studija možda treba privremeno obustaviti, neke potpuno prestrukturirati, uvesti nove i sl. Sa svim našim planovima i prijedlozima, bilo što se tiče izmjena i dopuna nastavnih planova i programa, bilo dogovaranja upisne politike, upoznajemo oba ministarstva tražeći njihovo mišljenje. Srećom oba resorna ministra i prof. dr. Andrija Hebrang i prof. dr. Ivica Kostović bili su svojedobno i nastavnici u našoj Školi te poznaju problematiku i imaju iskustva koja nam mogu pomoći da zajednički dogovorimo što je ovog časa prioritet, a što treba odgoditi za budućnost. Jedan primjer takvog dogovora upravo je u tijeku. Na oba ministarstva uputili smo prijedlog za otvaranje podružnog studija za više medicinske sestre u Osijeku i očekujemo njihovo pozitivno mišljenje. Ovaj primjer možda nije najbolji jer se radi o situaciji "gašenja požara", tj. zadovoljavanje hitne potrebe za višim medicinskim sestrama u Istočnoj Slavoniji, ali u mirnijim vremenima smatram da ćemo se moći pozabaviti i dugoročnijim planiranjima. Što se tiče suradnje s Hrvatskim udruženjem medicinskih sestara mislim da je uloga Udruženja u ovim dogovorima o planovima, programima i upisima kvotama nužna. Sve naše prijedloge planova i programa šaljemo i Udruženju na prosudbu uz molbu za prijedloge izmjena i dopuna. Pri tome ne očekujemo da nam se samo kaže kako je program dobar ili loš, već da se daju konkretni prijedlozi promjena. Nažalost, ovakve konkretne prijedloge izmjena i dopuna naših novih planova i programa nismo od Udruženja još dobili. Tu nam puno više pomaže Hrvatska udruga za sestričnu edukaciju. Udruženje bi nam moglo pomoći i u onome što nužno moramo učiniti ako želimo vrednovati nastavu koju u Školi provodimo. Iako nastojimo unaprijediti kvalitetu nastave, prava prosudba koliko nam to uspijeva može se dobiti samo evaluacijom nastave. Koliko naše završne više medicinske sestre u svojoj praksi imaju koristi od naše nastave, koliko im ona pomaže u boljem obavljanju posla, jesu li suradnici i bolesnici s njima zadovoljniji, koliko su one same zadovoljne znanjem i vještinama koje su dobile - sve to treba biti predmet stalnih evaluacija. Takvih analiza nažalost nema te smo pripremili stručni projekt evaluacije naše nastave i nastave na Medicinskom fakultetu koji ćemo u suradnji s Medicinskim fakultetom ponuditi Ministarstvu znanosti i tehnologije. Pri njegovu bi nam provođenju Udruženje bilo od velike koristi. Tako ćemo doći do egzaktnih pokazatelja što treba mijenjati, usavršavati i reorganizirati a nećemo ih temeljiti na subjektivnim dojmovima već na objektivnim pokazateljima. Postojeće pojedinačne ocjene o kvaliteti naše nastave, pozitivne ili negativne, dobronamjerne ili zlonamjerne - ništa nam ne pomažu jer iza njih ne stoje egzaktni pokazatelji koji mogu poslužiti kao smjernice potrebnih promjena.

INTERVJU

KADA GOVORITE O POTREBAMA ZDRAVSTVA ZA VIŠIM MEDICINSKIM SESTRAMA, ONE SU POZNATE BAREM S GLEDIŠTA POTREBA NAJVEĆIH CENTARA U HRVATSKOJ - ZAGREBA, SPLITA I OSIJEKA U KOJIMA POSTOJI NESTAŠICA VIŠIH MEDICINSKIH SESTARA. SPOMENULI STE DA STE POTAKNULI OTVARANJE PODRUČNOG IZVANREDNOG STUDIJA U OSIJEKU. RAZMIŠLJATE LI O TAKVOM STUDIJU I U ZAGREBU I SPLITU?

Škola je spremna u okvirima raspoloživih kapaciteta organizirati studij za bilo koju županiju u Hrvatskoj u kojoj postoji izražena potreba za višim medicinskim sestrama. Za sada je ta potreba najviše izražena u Istočnoj Slavoniji te zato i predlažemo otvaranje područnog studija u Osijeku. Još prije godinu i pol održali smo sastanak i s predstavnicima zdravstva grada Splita a nedavno smo im uputili i dopis te čekamo da nas obavijeste trebaju li takav studij i u Splitu. Netko naime mora službeno inicirati početak otvaranja studija kao što su to učinile zdravstvene ustanove iz Slavonsko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije poslavši dvadesetak zahtjeva za otvaranje studija i izvjestiti o broju potrebnih viših medicinskih sestara u njihovim zdravstvenim ustanovama. Za područje Zagreba takav zahtjev još nismo dobili. Bez obzira na to kako bismo umanjili nestašicu viših medicinskih sestara, u sljedećoj školskoj godini predložiti ćemo upis, uz jednu grupu redovnog studija, još jedne grupe studenata po osobnim potrebama. Što se izvanrednog studija tiče treba ga

organizirati tako da ne trpi ni zdravstvo, zbog dugotrajnog izostanka s posla sestara na studiju, ali da ne trpi ni kvaliteta studija zbog smanjene satnice. Naime, raniji izvanredni studiji po Zakonu su mogli imati najviše 50% ukupne nastave redovitog studija i to se pokazalo nedovoljnim. Ako budemo organizirali izvanredni studij, on će po obimu nastave biti isti kao i redovni studij.

I NA KRAJU, RECITE NAM ŠTO MISLITE O "SESTRINSKOM GLASNIKU"?

Osnovna pristojnost nalaže da za list koji vam ponudi intervju ne kažete ništa loše! Iskreno me veseli što je počeo izlaziti list za medicinske sestre. Glasnik je široko informativno glasilo koje je vrlo potrebno i normalno je da još ima neke dječje bolesti i da će se s vremenom usavršavati. No, ono što nedostaje medicinskim sestrama jest stručno glasilo u kojem bi se sestre mogle upoznavati sa stručnim novostima iz vlastite struke i objavljivati vlastite stručne radove. Ono što bih preporučio cijenjenom uredništvu jest više angažiranih tema, okruglih stolova, rasprava i poticanja sestara o ključnim problemima sestara i sestriinske struke. Da je više usmjeren životnim problemima sestara, ne bi se dogodilo, kao što sam vidio u jednom od ranijih brojeva, da se iz zdravstvenih ustanova vraćaju primjerci Glasnika. Vaši intervjui, što se tiče angažiranosti, svakako predstavljaju iznimku.

Sonja Kalauz

VAŽNA OBAVIJEST

KLINIČKI BOLNIČKI CENTAR ZAGREB

OGLAŠAVA

POTREBU ZA MEDICINSKIM SESTRAMA U SMJENSKOM RADU

ZA KANDIDATE KOJI ISPUNJAVAJU UVJETE KBC - ZAGREB,

**OSIGURAVA STANOVANJE U SAMAČKOM HOTELU KBC-a,
VOĆARSKA UL. 27 - ZAGREB**

**PRIJAVE NA NATJEČAJ MOLIMO SLATI NA ADRESU
KBC - ZAGREB,
ŠALATA 2
10000 ZAGREB**

INFORMACIJE NA TEL.: 01 / 275 - 548 - gosp. STJEPAN SRUK

